

“МАХИМПЭКС” ХК-ИЙН 2018ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТАЙЛАН

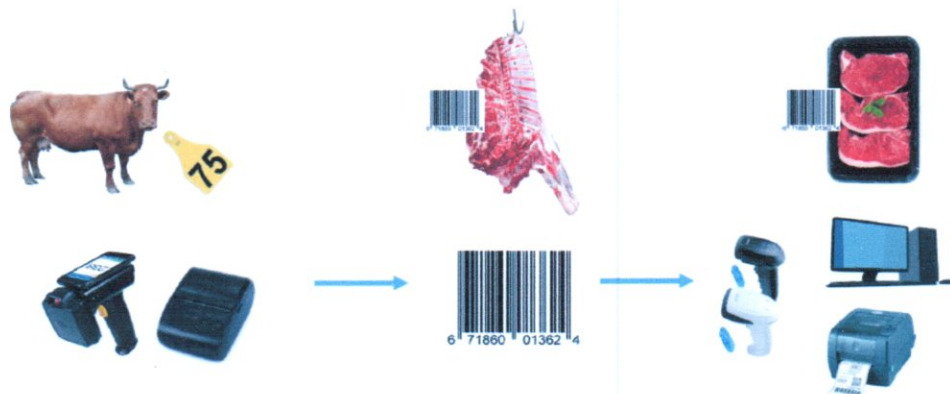
Эрхэм хүндэт хувьцаа эзэмшигчид, урилгаар оролцож байгаа эрхэм хүндэт зочидта бүхэнд энэ өдрийн мэндийг Махимпэкс ХК-ийн нийт ажилтан, ажилчдын өмнөөс болон хувиасаа хүргэж байгааг хүлээн авна уу.

Махимпэкс ХК-ийн ТУЗ-өөс 2018 онд хийсэн ажлын тайлангаа та бүхэнд танилцуулан хэлэлцүүлж та бүхний гаргасан үнэтэй санал санаачлага, шүүмжлэлийг 2019 оныхоо ажилд тусган хэрэгжүүлэх болно.

Өнгөрсөн онд тайлангийн хурлаар тавьсан зорилтуудыг ханган биелүүлэх зорилгоор бүтээгдэхүүний зах зээлийн судалгаа хийж компанийн хэмжээнд бизнес төлөвлөгөө, техник зохион байгуулалтын төлөвлөгөө гарган ТУЗ-ийн хурлаар батлуулж мөрдөн ажиллаа.

Бид МУ-ын Засгийн газар, Хүнс хөдөө аж ахуйн салбараас гаргасан бодлого, хөтөлбөрийн хүрээнд үйлдвэрийн үйл ажиллагааг нийцүүлэн салбартаа тэргүүлэх чиглэлийг баримтлан ажиллаж ирлээ.

Засгийн газраас “Үйлдвэржилт 21:100” үндэсний хөтөлбөрийг баталж, малын гаралтай түүхий эдийн бэлтгэн нийлүүлэлтийн тогтолцоог боловсронгуй болгох зорилт тавьсан. Мөн Малын генетик нөөцийн тухай, Мал, амьтны эрүүл мэндийн тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангах, Мах, сүүний анхдугаар аяныг хэрэгжүүлэх хүрээнд малын эрүүл мэндийг сайжруулах, баталгаажуулах бүртгэлжүүлэх, үйлдвэрийн аргаар боловсруулсан мах, сүүний хэрэглээг нэмэгдүүлэх зорилгоор ХХААХҮЯ-наас төрийн болон төрийн бус байгууллага, мэргэжлийн холбоод, олон улсын төслүүдтэй хамтран зохион байгуулж "Малын гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүний нэмүү өртгийн сүлжээ, мөшгих тогтолцооны загвар арга хэмжээ"-г хэрэгжүүлж байна. Манай компани эдгээр ажлуудтай уялдуулан дотоодын зах зээлд худалдаалах мах махан бүтээгдэхүүний гарал үүслийг бүртгэлжүүлэх иж бүрэн багаж тоног төхөрөөмжийг суурилуулан энэ оноос хэрэгжүүлж эхлэхээр бэлтгэл ажлаа хангаад байна.

Малын гаралтай бүтээгдэхүүн, түүхий эдийн эргэн мөшгих тогтолцооны ачаар, хэрэглэгч ухаалаг гар утасны “Мал эмнэлгийн гэрчилгээний систем аппликэйшн”-ыг ашиглан тухайн махан бүтээгдэхүүн дээрх зураасан кодыг уншуулахад аль аймаг, сумаас бэлтгэсэн мах болохыг, тухайн малыг ямар мал эмнэлэг хариуцаж байсныг, аль үйлдвэрт, хэзээ төхөөрснийг мэдэх боломжтой болж байгаа юм. Мөн экспорт хийх нөхцөлд тухайн орон мөн дээрх журмаар малыг эрүүлжүүлэх бүс байгуулахыг шаардаж байгаа юм.

ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

Монгол улсын Засгийн газрын 2017 оны 10 дугаар сарын 20-ны өдрийн 44 дүгээр тэмдэглэл, 2017 оны 12 дүгээр сарын 04-ний өдрийн “Гэрээ байгуулах эрх олгох тухай” А-154 дүгээр тушаалыг тус тус үндэслэн малд мах бэлтгэлийн ажлыг эрчимтэй зохион байгуулах, махны үйлдвэр, малчдын хооронд гэрээ байгуулан борлуулалтхийх ажлыг хэрэгжүүлэх ХХААХҮЯ-гай “МАЛ МАХ БЭЛТГЭХ, МАХНЫ НӨӨЦ БҮРДҮҮЛЭХ, ТҮҮНИЙГ ХАДГАЛАХ, ХУДАЛДАН БОРЛУУЛАХ, ХЯНАЛТ ТАВИХ ГЭРЭЭ”-г байгуулан гэрээгээр хүлээсэн үүргээ амжилттай биелүүлж ажиллалаа.

Уг гэрээний дагуу:

- Хонины мах 267.3тонн
- Ямааны мах 284.4тонн
- Үхрийн мах 136.1 тонн

Бүгд 687.8тонн мах бэлтгэж нөөцлөн 2018 оны хавар зарж борлуулан гэрээгээр хүлээсэн үүргээ бүрэн биелүүлсэн байна. Үүнээс гадна хиамын үйлдвэрлэлийн хэрэгцээнд зориулж нийт 1488,1 тонн мах үйлдвэрийн аргаар бэлтгэсэн байна.

2016онд эхэлсэн “Малчдыг дэмжих хөтөлбөр”-ийг үргэлжлүүлэн тайлант оны 10 дугаар сараас эхлэн “Ямаа дэд хөтөлбөр”-ийг хэрэгжүүлж нийт 506,1 сая төгрөгийн санхүүжилтээр хөдөө орон нутагт баг томилон ажиллуулж малчдын гар дээрээс 7392 толгой ямааг худалдан авч 125,3 тн махыг бэлтгэн ХКУ ХХК-ийн хэрэгцээнд нийлүүлсэн байна.

ХХААХҮЯ-Махны нөөц бүрдүүлэх	687,8 тн
Дотоодын зах зээлд борлуулахаар	849,4 тн
ХКУ-ийн хэрэгцээнд	1488,1 тн
Нийт	3025,3 тн мах бэлтгэсэн.

ЗХЖШ болон ШШГЕГ-ын тендер шалгаруулалтанд орж тэнцэн ЗХЖШ-д үхрийн мах 12.0 тн, ямааны мах 80.0 тн, адууны мах 5.0 тн нийт 97.0 тн мах, ШШГЕГ-т үхрийн мах 30.0 тн, хонины мах 30.0 тн, адууны мах 9.5 тн, дотор махан таташ 74.0 тн, Баянгол зочид буудал ХК-д 44.3 тн махыг тус тус нийлүүлсэн байна.

БНХАУ-д адууны мах экспортлох эрхийн дагуу тайлант онд 7400 тн махыг шулж ангилан хөлдөөж экспортод гаргасан байна.

ИБНИУ-д 1000 тн хонины мах экспортонд гаргахаар төлөвлөсөн хэдий ч дэлхийн улс төрийн нөлөөллийн улмаас дээрх ажил бүрэн хэрэгжиж чадаагүй зөвхөн 12 сард 75.0 тн хонины махыг экспортонд гаргасан.

Хэрэглэгчийг эрүүл хүнсээр хангах бодлогын дагуу үйлдвэрт НАССР стандартыг нэвтрүүлэх 9 гишүүнтэй багийг томилон ажиллаж байгаа ба эдгээр хүмүүсийг 8 удаагийн 16 багц цагийн сургалтанд хамруулан мэдлэг мэдээлэл олгон цаашдын хэрэгжүүлэх ажлын үндсийг тавьсан.

Тайлант онд лаборатори нь мах махан бүтээгдэхүүн болон ажилчдын цайны газрын хоолны чанарт хяналт тавих, сорилт шинжилгээг МУ-ын стандартын арга, аргачлалын дагуу орчин үеийн багаж тоног төхөөрөмж, түргэвчилсэн тестийн аргуудтай хослуулан гүйцэтгэж байна. Сорилтын болон шалгалт тохируулгын

лабораторийн чадавхид тавих ерөнхий шаардлагын дагуу лабораторийн итгэмжлэлд хамрагдах зорилго тавьж ажилласнаар дараах ажлуудыг хийсэн.

- Лабораторийн ажилтнуудын өрөөг шинэ оффис тавилгаар тохижуулсан.
- Лабораторид микроскоп, хатаах шүүгээ, автоклав, термостат зэрэг 20 сая төгрөгийн шаардлагатай багаж төхөөрөмжийг шинээр авч суурилуулсан.
- MNS ISO/IEC 17025-2018 “ Сорилтын болон шалгалт тохируулгын лабораторийн чадавхид тавигдах ерөнхий шаардлага” стандартын дагуу лабораторийн итгэмжлэлд бэлтгэн СХЗГ-г итгэмжлүүлэхээр хүсэлт гарган өргөдлөө өгсөн.

Монгол улсын авто замын хөгжлийн дагуу бараг бүх аймгууд авто замаар холбогдсон байгаа нь төв суурин газруудад малыг жин алдуулахгүйгээр, үйлдвэрийн шаардлага, графикын дагуу хурдан нийлүүлэх бололцоотой болсон байгаа юм. Тайлант онд мах экспортлох ажлыг түргэн шуурхай зохион байгуулах, мал бэлтгэлийн ажлыг эрчимжүүлэхийн тулд гадаадаас 280.0 сая төгрөгөөр Nord Benz загварын 2 ширхэг мал ачих машин худалдаж авсан. Энэ машин нь 1 удаад 300 толгой хонь эсвэл 50 толгой бод мал ачих хүчин чадалтай бөгөөд уг машиныг барих жолооч нарыг сурган дадлагажуулсан.

Махыг гүн хөлдөөх хөргөлтийн системийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлэхээр БНХАУ-аас 325,7 сая төгрөгийн сэлбэг, тоног төхөөрөмж авч 2 ширхэг -40°C -д түргэн хөлдөөх өрөөг ашиглалтанд оруулсан.

Нэг ээлжинд 2000 кг мах чанах хүчин чадал бүхий 4 ширхэг уурын тогоо худалдан авч мах чанах цехийг ашиглалтанд оруулж цахилгаан болон агааржуулалтын системийг шинээр хийж нийт 20 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийсэн. Уг төхөөрөмжийг авсанаар хагас боловсруулсан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх боломжтой болсон байна.

Хөргөх үйлдвэрийн подваль болон 1,2,3,4 давхар болон бод бог малын нядалгааны цехүүдэд иж бүрэн хяналтын камер суурилуулан хяналтын үйл ажиллагааг эрс сайжруулсан байна.

Нядалгааны бэлтгэл ажлын хүрээнд богийн мал нядалгааны цехд урсгал засвар хийж мозайкан шал хийсэн ба галлерейн модон цонхнуудыг вакуум цонхоор сольж ИБНИУ-ын шаардлагад нийцүүлсэн байна.

Тайлант онд Монгол улсын хэмжээнд эрчим хүч хэмнэх бодлого боловсруулан хэрэгжүүлж, үргүй зардлыг багасгах, үйлдвэрийн үр ашгийг нэмэгдүүлэх зорилтууд гарсан юм. Та бүхэн манай үйлдвэр ямар их эрчим хүч хэрэглэдгийг мэдэх билээ.

Эрчим хүчний хэрэглээ ихтэй газрууд Монгол улсын өмнө үүрэг хүлээсэн хэрэглэгч болж “Эрчим хүч хэмнэх аудит” хийлгэн, эрчим хүчний хэмнэлтийн менежер сургаж мэрэгшүүлэх ёстой юм. Энэ ажлын хүрээнд ЭХУГ-тай хамтран гадны байгууллагаар эрчим хүч хэмнэх аудит хийлгэн зөвлөмж гаргуулж, цаашид хэрэгжүүлэх ажлын төлөвлөгөө гаргаж доорхи ажлуудыг хийж гүйцэтгэсэн байна.

- Эрчим хүч хэмнэх ач холбогдол, түүний үр ашгийг нийт ажилчдад танилцуулан сурталчилж сургалт зохион байгуулсан
- МБҮ-ийн бүх чийдэнг лед гэрлээр олих ажилд 9.5 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийж чийдэнг сольсноор 34.1 сая төгрөгийн хэмнэлт гаргасан.
- Цэвэр усны энгийн шахуургыг халж 22 квт-ын шахуургаар сольсон бөгөөд энэ ажилд 10,5 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийж хэрэгжүүлснээр 16,2 сая төгрөгийн хэмнэлт гаргасан.
- Эрчим хүчний хэмнэлт хийх шаардлагатай газруудыг тоолууржуулах ажлын хүрээнд 0,56 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийсэн байна.

Үйлдвэрийн мэргэжлийн онцлогоос шалтгаалж Хужирт рашаан сувилалд 25 хүн амрааснаас тус компанид олон жил үр бүтээлтэй ажилласан өндөр настан 10 хүн амарчээ. Үйлдвэрчний эвлэлийн хороо нь Хөвсгөл далайн аялалд 2 хүн, Итгэлт хамбын аялалд 2 хүн амраасан. Мөн өрх толгойлсон, амьжиргааны түвшин доогуур 3-н өрхөд түлээ нүүрсний мөнгө олгосон.

Тайлант онд тус компанид олон жил үр бүтээлтэй ажилласан ажилтнуудаас Алтан гадас одонгоор 4 ажилтан, Хөдөлмөрийн хүндэт медалиар 9 ажилтан үүнээс өндөр настан 1 хүн тус тус шагнагдсан.

МАХИМПЭКС ХК-ИЙН САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТАЙЛАН

Тайлант онд компанийн зүгээс санхүү, эдийн засгийн үйл ажиллагааг сайжруулах, нэмэгдүүлэх зорилгоор бизнес төлөвлөгөө боловсруулан орлого үр ашгийг нэмэгдүүлэх зардлыг зохих төвшинд барих зорилт тавин ажилласан. Тус компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн аудитын хороо 2018 оны санхүүгийн тайлангийн эдийн засгийн үзүүлэлтэд судалгаа хийсэн ажлын дүнгээр хувьцаа эзэмшигчдийн хуралд танилцуулж байна.

Компанийн 2018 оны санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлтийг 2017 оны үзүүлэлттэй харьцуулж судалгаа хийхэд:

Балансынүзүүлэлт	2017он	2018он	хэвтээ шинжилгээ	
			төгрөгөөр	хувиар
Эргэлтийнхөрөнгө				
Мөнгөнхөрөнгө	104,268,617.51	219,445,022.78	115,176,405.27	110%
Богинохугацаатавлага	6,774,131,258.87	6,654,008,228.06	-120,123,030.81	-2%
Татвар, НДШ-ийнавлага	86,642,583.01	24,941,770.80	-61,700,812.21	-71%
Барааматериалыннөөц	1,000,502,592.78	2,040,553,070.46	1,040,050,477.68	104%
Урьдчилжтөлсөзардалтооцоо	8,996,700.00		-8,996,700.00	
Эргэлтийнбүсхөрөнгө				
Үндсэнхөрөнгө	1,874,351,673.99	2,358,450,827.43	484,099,153.44	26%
Биетбүсхөрөнгө	4,810,351.40	4,810,351.40	0.00	0%
Богинохугацаатөртөлбөр			0.00	
Дансныөглөг	5,481,432,157.04	6,155,551,557.16	674,119,400.12	12%
Цалингийнөглөг	30,699,858.00	38,903,201.00	8,203,343.00	27%
Татварынөр	22,712,591.82	42,852,189.96	20,139,598.14	89%
НДШ-ийнөглөг	-4,090,421.10	2,809,896.29	6,900,317.39	

Шинжилгээгээр:

Санхүүгийн үйл ажиллагааны нэг гол үзүүлэлт бол эргэлтийн хөрөнгө ба түүний эх үүсвэр байдаг. Эргэлтийн хөрөнгө түүний хүрэлцэхүйц шинж байдал нь компанийн үйл ажиллагааг тогтвортой явуулахад оршдог. Тус компанийн эргэлтийн хөрөнгө өмнөх оноос 964,4 сая төг-өөр өссөн үзүүлэлэлттэй байна. Үүнээс түргэн эргэх хөрөнгө 115.1 сая төгрөг, боломжит эргэх хөрөнгө 849.2 сая төгрөгөөр өссөн байна. Үүнээс харахад түргэн болоод боломжит эргэлтийн хөрөнгө нь компанийн жилийн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааг жигд хэвийн явуулахад хүрэлцэхүйц байна. Иймээс компани 2019 онд борлуулалт үр ашигаа нэмэгдүүлэхийн тулд илүү их ажиллах шаардлагатайг харуулж байна. Дансны авлага 120.0 сая төг-өөр буурсан нь компаниас авлага барагдуулах тал дээр тодорхой үе шаттай үйл ажиллагаа явуулсны үр дүн юм. 2019 онд компани борлуулалт үр ашигнэмэгдүүлэх, үйлдвэрлэлээ хэвийн явуулах үүднээс 852.0 сая төг-ийнхөрөнгө оруулалтыг хийсэн.

Эргэлтийн хөрөнгийн нийт дүнд голлох байр суурийг бараа материал эзэлж байгаа нь компанийн үйл ажиллагааны үндсэн чиглэл онцлогтой холбоотой бөгөөд хувийн жин нь 1 дахин өссөн нь бараа материалын нөөцийг бүрдүүлж чадсан явдал юм.

Дансны өглөгийг урьд оноос 674.1 сая төг-өөр өссөн нь бараа материалын нөөц бүрдүүлэхтэй холбоотой байна. Мөн дээр нь бараа, бэлэн бүтээгдэхүүний хангалттай эх үүсвэртэй байгаа нь эерэг үзүүлэлтээ. Хөрөнгийн хөрвөх чадварын харьцааг дээшлүүлэхийн тулд компани дээр дурдсанчлан зардлаа бууруулж ашгийн түвшинг нэмэгдүүлэх нь зах зээлийн тогтворгүй байдалд бага өртөх, үйл ажиллагааг хэвийн явуулах боломжтой болох юм.

Компанийн хувьд өөрийн үйл ажиллагаагаа тасралтгүй хэвийн явуулж байгаа мөн зах зээлд өөрийн гэсэн байр сууриа нэгэнт олсон, бусад ижил төрлийн мал, мах бэлтгэх үйл ажиллагаа явуулдаг компаниудын дунд хүчтэй өрсөлдөгчдийн нэг гэдэг утгаараа цаашид илүү их амжилттай ажиллаж үйл ажиллагаагаа хэвийн, тасралтгүй явуулж чадах нь харагдаж байна.

Орлого, үр дүнгийн тайланд борлуулсан бүтээгдэхүүний өртөг, үйл ажиллагааны зардал, хүүгийн болон татварын зардлууд нь ашгийн зохих шатлалд хэрхэн нөлөөлж буйг дүгнэвэл:

Үзүүлэлт	2017 он	2018 он	Хэвтээшинжилгээ	
			төгрөгөөр	хувиар
Борлуулалтын орлого (цэвэр)	10,325,984,391.84	39,081,050,089.80	28,755,065,697.96	2,8 дахин
Борлуулалтын өртөг	9,826,706,192.09	38,305,193,393.39	28,478,487,201.30	2,9 дахин
Нийташиг (алдагдал)	499,278,199.75	775,856,696.41	276,578,496.66	55.4%
Үйлажиллагааны бусад орлого	2,244,006,013.76	2,585,564,764.02	341,558,750.26	15.2%
Үйлажиллагааны зардлындүн	2,346,743,315.74	2,495,528,761.54	148,785,445.80	6.3%
Борлуулалт, маркетингийн зардал	10,655,103.06	80,773,526.83	70,118,423.77	6.8 дахин
Ерөнхийбаудирдлагын зардал	435,755,092.40	539,916,432.25	104,161,339.85	23.9%
Бусад зардал	1,900,697,738.09	1,873,866,183.41	-26,831,554.68	-1.4%
Гадаад валютын ханшийн зөрүүний олз (гарз)	-364,617.81	972,619.05	1,337,236.86	
Татвартөлөхийн өмнөх ашиг (алдагдал)	395,811,662.15	867,837,936.99	472,026,274.84	119.2%
Орлогын татварын зардал	41,059,187.49	89,283,171.27	48,223,983.78	117.4%
Татварын дараах ашиг (алдагдал)	354,752,474.66	778,554,765.72	423,802,291.06	119.4%

Тайлант онд тус компани үндсэн үйл ажиллагаандаа голлон анхаарч ажилласны үр дүнд ашигт ажиллагаа 778,5 сая төг-өөр өссөн нь чанарын үзүүлэлт юм. 2018 онд борлуулалтын орлого 2.7 дахин буюу 28.7 тэр бум төг-өөр өссөн байна. Борлуулалтын орлогыг дагаад борлуулалтын өртөг, зардал өсөх нь зүйн хэрэг, гэхдээ 2017 онд борлуулалтын өртгийн хувийн жин 95% байсан бол 2018 онд 98% болж өссөн нь борлуулалтаа нэмэгдүүлэх үзүүлэлт бөгөөд борлуулалтын дараах ашиг 2% болсон. Энэ нь тус онд компанийн борлуулалтын 60%-ийг экспорт эзлэх бөгөөд мал, махны үнийн өртөгийн өсөлт, махны худалдах үнэ экспортлогч оронд тогтвортой байсан явдал юм.

Борлуулалтын дараах ашиг нэмэгдсэн, үйл ажиллагааны зардал 148.7 сая төг буюу 7%-иар өссөн байна. Энэ нь борлуулалтын орлого 2.7 дахин өсөхөд үйл ажиллагааны зардлыг бага

хэмжээгээр өсгөсөн нь компаниас өртөг, үйл ажиллагааны зардлаа бууруулах зорилт тавин ажилласны үр дүнг илтгэж байна.

Компани 2017 онд орлогын албан татварт 89.2 сая төгрөг төлж өөрт үлдэх ашиг 778.5 сая төгрөг-өөс хувьцаа эзэмшигчдэд ноогдол ашиг болгон 456.0 сая төг-ийг хувиарлах бололцоотой байна гэдэг дүгнэлтийг ТУЗ-өөс өгсөн. Тус компани 2017 онд өмнөх онуудын ноогдол ашигт 48.0 сая төгрөгийг олгосон байна.

Тайлант оны ажлын үр дүнгээс үзэхэд тус компанийн бизнесийн үйл ажиллагаа нилээд идэвхижиж үндсэн үйл ажиллагааны орлого нэмэгдэн ашигт ажиллагааны түвшин дээшилж байгаа нь цаашид төлбөрийн болон өөрийн хөрөнгө капиталын чадавхиа сайжруулах нөхцөл бүрдэж байна.

САНХҮҮГИЙН АЛБА